

AUNG SAN SUU KYI

Aung San Suu Kyi föddes 1945 i Rangoon, Burma. Hon är dotter till Aung San som brukar betraktas som grundaren av det moderna Burma. I mitten av 60-talet flyttade Suu Kyi till London där hon studerade statskunskap och ekonomi. Där träffade hon sin blivande man Michael Aris som är far till hennes två söner.

I samband med sin mors sjukdom 1988 reste Suu Kyi tillbaka till Burma. Det var en orolig tid i Rangoon med stora studentdemonstrationer mot regeringen och dess ledare Ne Win. Suu Kyi anslöt sig till protesterna och blev efterhand studentrörelsens viktigaste talesperson. Hennes budskap var att Burma måste bli en verklig demokrati med respekt för mänskliga rättigheter. I augusti höll hon ett politiskt tal inför en halv miljon människor. Knappt en månad senare bildades Nationella Demokratiska Förbundet (NDF) med Suu Kyi som partisekreterare.

Suu Kyi hade blivit ett hot mot den sittande regimen och i juli 1989 sattes hon och andra ledande partimedlemmar i husarrest. I parlamentsvalen 1990 fick hennes parti 392 av 485 platser. Valet ogiltigförklarades av regeringen som inte accepterade att NDF tog plats i parlamentet. Följden blev att Suu Kyis kamp för demokrati fick allt starkare stöd internationellt.

Aung San Suu Kyi har suttit i husarrest och fängelse i flera omgångar men 2010 blev hon äntligen frigiven. Sedan 2012 sitter hon i det burmesiska parlamentet som representant för NDF. Hon har fått många priser för sitt politiska engagemang, bland annat Nobels fredspris 1991 och Olof Palmepriset 2005.

Aung San Suu Kyi was born in 1945 in Rangoon, Burma. She is the daughter of Aung San, who is considered the founder of modern-day Burma. In the mid 1960's Suu Kyi moved to London where she studied political science and economics. It was there that she met her future husband Michael Aris, father of her two sons.

When her mother fell ill in 1988, Aung San Suu Kyi travelled back to Burma to care for her. This was a turbulent time in Rangoon, with mass demonstrations against the government and its leader Ne Win. Suu Kyi joined the protests and soon became the most important spokesperson of the pro-democracy movement. She demanded that Burma become a democracy that respected human rights. In August that year, she addressed half a million people at a mass rally. About a month later she co-founded the National League for Democracy, for which she became the general secretary.

Suu Kyi's activism had made her a threat to the military regime and in July of 1989 she and other leading members of her party were placed under house arrest. In the general elections held the following year, her party won 392 of the 485 seats in parliament. The results of the election were nullified by the regime who would not permit the NLD to join the parliament. As a result of this, Suu Kyi's fight for democracy gained international support.

Aung San Suu Kyi has been both imprisoned and placed under house arrest several times, but in 2010 she was finally released. Since 2012 she is a member of the Burmese parliament representing the NLD. She has been given many awards for her political activism, including the Nobel Peace Prize in 1991 and the Olof Palme Prize in 2005.

CHING SHIH

Ching Shih, född runt år 1775, var en av sin tids mäktigaste sjörövare. Hennes väg till herravälde startade i ung ålder då hon som prostituerad arbetade på en mindre bordell i staden Kanton i södra Kina. Där fick piraten Zhèng Zi upp ögonen för den unga kvinnan och ville bestämt ha Ching Shih vid sin sida. De gifte sig år 1801.

Hur Zhèng Zi bar sig åt för att övertala Ching Shih till äktenskap finns det olika berättelser om. Vissa menar att Zhèng Zi plundrade bordellen och kidnappade en av de prostituerade kvinnorna för att kunna gifta sig med henne. Andra menar att han friade till Ching Shih, varpå hon tackade ja förutsatt att hon fick hjälpa till att driva makens flotta. Zhèng Zis samling skepp, den så kallade "Red Flag Fleet", var vid detta lag relativt liten. Men med hjälp av Ching Shih byggde paret tillsammans upp en betydligt större flotta.

År 1807 omkom maken i en tyfon och lämnade sina skepp utan kapten. Men istället för att kliva åt sidan och återgå till sitt tidigare liv kämpade Ching Shih för att ta över och upprätthålla flottan. Till sin hjälp hade hon Chang Pao, makens tidigare löjtnant och betjänt, som under ledning av Ching Shih ledde sjöfarten. Självt skötte hon den militära strategin, skeppens organisation och såg till att bygga upp flottan till ett imperium.

När hon var som mäktigast beordrade hon över 80 000 pirater, mer än 1 800 skepp och kontrollerade hela det Kinesiska havet och Guangdongprovinsen. Ching Shih dog år 1844 och hade under sin livstid bland annat utmanat både den brittiska och portugisiska flottan, två av dåtidens största stormaktsvälden.

Ching Shih, born circa 1775, was one of the most powerful pirates of her time. Her road to rule started when she was a young woman, working as a prostitute in a small brothel in Guangzhou in South China. There, she caught the eye of the pirate Zhèng Zi, who was determined that she should join him. They married in 1801.

Opinions vary on how Zhèng Zi convinced Ching Shih to marry him. Some say he plundered the brothel and kidnapped the prostitute and forced Ching Shih into marriage. Others say Zhèng Zi proposed to her and that she accepted under the condition that she be allowed to help in the running of her husband's fleet, the so called "Red Flag Fleet". It was relatively small at the time, but together, the couple built up a considerably bigger fleet.

In 1807, Ching Shih's husband died in a typhoon and left his ships without a captain. Instead of stepping down and going back to her previous way of life, Ching Shih fought to take over leadership of the fleet. By her side she had Chang Pao, her late husband's lieutenant and valet, who navigated the ships under her command. Ching Shih was in charge of military strategy, the organization of the ships and building the fleet up to an imperium.

When she was at the top of her power, Ching Shih commanded over 80 000 pirates, more than 1 800 ships, and held control over the entire South China Sea and the Guangdong Province. Before she died in 1844, she defeated both the British and the Portuguese navy, two of the most powerful empires of the time.

DROTTNING KRISTINA

Drottning Kristina föddes den 18 december 1626 och dog den 19 april 1689. Hon begravdes i Peterskyrkan i Rom. Hon var dotter till Gustav II Adolf och Maria Eleonora av Brandenburg och regerade landet mellan den 6 november 1632 och den 6 juni 1654, sammanlagt 21 år och 212 dagar.

Kristina var en ovanlig kvinna för sin tid, inte minst för att hon fick en mycket god utbildning. Innan hennes far dog, då Kristina bara var sex år gammal, hade han bestämt att ifall han aldrig fick en son skulle hon erkännas som arvfurstinna och drottning. Därför beslutade han att hon skulle få samma uppfostran som en manlig tronarvinge. Hon lärde sig inte bara ridning och jakt, utan fick också en akademisk utbildning värdig en europeisk furste. Hon hade lätt för att lära med en särskild fallenhet för språk. Vid 20 års ålder talade hon redan sju olika språk, bland annat grekiska och latin.

Drottning Kristina är nog mest känd för att hon 10 år efter sin kröning valde att abdikera och flytta till Rom för att bli katolik. Det var oerhört ovanligt för en regent på den här tiden att abdikera, men ännu ovanligare att någon valde att lämna den svenska lutheranska tron till förmån för den katolska kyrkan. I valet mellan tronen och religionen valde Kristina helt enkelt religionen. Hon levde i Rom under resten av sitt liv som en drottning utan land.

Efter en kort tids sjukdom avled Kristina 19 april 1689. Hon begravdes, som första kvinna, med stor högtidlighet i Peterskyrkan. I sitt hem lämnade hon en minnesplatta av sten med inskriptionen: "Jag föddes fri, levde fri och ska dö frigjord".

Christina, Queen of Sweden, was born on December 18, 1626, and died April 19, 1689. Her burial was held at St Peter's Basilica in Rome. She was the daughter of Gustavus Adolphus of Sweden (Gustav II Adolph) and Maria Eleonora of Brandenburg and was Queen regnant of Sweden between November 6, 1632, and June 6, 1654, reigning a total of 21 years and 212 days.

Christina was an unusual woman for her time, not least due to the fact that she was given a very fine education. Before her father died, when Christina was only 6, he decided that if he never had a son, she would be recognized as hereditary princess and the rightful queen. She was therefore to be given the type of education usually reserved for male heirs. Not only was she taught to ride and hunt, but was also given an academical training worthy of a European prince. She had an aptitude for language, and at the age of 20, she was already proficient in seven languages, including Greek and Latin.

Queen Christina is remembered for abdicating 10 years after her coronation, converting to Catholicism and moving to Rome. It was highly unusual for a regent to abdicate at the time, and even more unusual for someone to abandon the Swedish Lutheran faith in favour of the Catholic Church. Simply put, she chose her faith over her throne and lived out her days in Rome, as a queen without a country.

Following a short period of illness, Christina died on April 19, 1689. She was the first woman to be given the honour of being buried at St Peter's Basilica. She left behind a memorial slab in her home, saying "I was born free, I lived free and shall die liberated".

ELLEN JOHNSON SIRLEAF

Ellen Johnson Sirleaf föddes 29 oktober 1938 i Liberias huvudstad Monrovia. Hon tog sin examen 1955 och fortsatte sedan sina studier i USA. Efter några år återvände hon till sitt hemland och tjänade fram till 1980 som finansminister under William Tolberts styre.

En militärkupp tvingade Ellen Johnson Sirleaf att gå i exil men hon kom tillbaka 1985 och kandiderade till senaten. Ett uttalande mot Samuel Does militärregim gjorde att hon dömdes till 10 års fängelse men hon avtjänade bara en del av straffet innan hon åter gick i exil.

1997, när Ellen Johnson Sirleaf för tredje gången återvände till sitt hemland, arbetade hon som ekonom för Världsbanken och Citibank i Afrika. Hon ställde upp i presidentvalet samma år mot Charles Taylor men fick bara 10 % av rösterna.

2005 tog hon över ledningen för partiet Unity Party och ställde åter igen upp i presidentvalet med löften om ekonomisk utveckling och ett slut på korruption och inbördeskrig. Ellen Johnson Sirleaf vann med en övertygande majoritet av rösterna och blev därmed världens första folkvalda mörkhyade kvinnliga president och Afrikas första kvinnliga statschef.

Ellen Johnson Sirleaf har länge kämpat för frihet, rättvisa och jämlikhet i Liberia. Hon har fått stor respekt för sitt arbete och år 2011 vann hon Nobels fredspris tillsammans med Leymah Gbowee och Tawakkul Karman, "för deras ickevåldskamp för kvinnors säkerhet och kvinnors rättigheter till fullt deltagande i fredsbyggande arbete". Hon ställde upp för ett lyckat omval hösten 2011 och får sitta kvar som president till åtminstone 2018.

Ellen Johnson Sirleaf was born on October 29, 1938 in Monrovia, the Liberian capital. She graduated in 1955 and continued her studies in the US. Some years later she returned to her homeland and served as Minister of Finance under the government of William Tolbert until 1980.

Following a military coup, Ellen Johnson Sirleaf was forced into exile, but she returned to her country in 1985 to run for Vice President. However, she was sentenced to ten years in prison after she held a speech criticizing the military regime of Samuel Doe. She only served part of this sentence before being released and later fled the country.

In 1997, upon returning to her native land for the third time, she worked as an economist for the World Bank and the African Regional Office of Citibank. That year, she ran for president against Charles Taylor but only received 10% of the votes.

In 2005 she assumed leadership over the Union Party and again ran for office, promising economic growth and an end to corruption and civil war. Ellen Johnson Sirleaf won the election by a clear majority and subsequently became the world's first black female president elected by popular vote and Africa's first female head of state.

Ellen Johnson Sirleaf has fought a long battle for freedom, justice and equality in Liberia. She has been widely recognized for her work and in 2011 she won the Nobel Peace Prize together with Laymah Gbowee and Tawakkul Karman, "for their non-violent struggle for the safety of women and for women's rights to full participation in peace-building work". She ran a successful campaign for re-election in 2011 and will remain in office at least until 2018.

EVA PERÓN

Eva Perón föddes 1919 i Los Toldos i Argentina. När hon var 15 år flyttade hon till huvudstaden Buenos Aires för att inleda en karriär inom teater och radio. 1944 mötte hon arbetsmarknadsministern Juan Perón under ett välgörenhetsevent och de gifte sig 1945. Ett år senare blev Juan Perón president över Argentina och det var då Evas karriär tog fart på riktigt. Med hjälp av sin nya status fick hon politisk makt och arbetade i regeringen med sjukvårds- och arbetsmarknadsfrågor. Hon grundade och drev "Eva Perón Foundation" som bland annat finansierade byggandet av skolor och sjukhus.

Eva Perón kämpade för kvinnornas rösträtt i Argentina och startade Argentinas första stora kvinnliga parti, "Female Peronist Party". Under Evas ledarskap infördes kvinnlig rösträtt vilket hon hyllades för av det argentinska folket. Hon sympatiserade med de fattiga inom arbetarklassen och höll sina löften om att höja deras löner och sociala status. Det gjorde henne omtyckt bland dessa grupper. Eva visade sitt intresse för folket genom att besöka offentliga platser som skolor och sjukhus.

Under sitt sista år planerade Eva Perón att ställa upp i valet till vicepresident men var då redan försvagad av sin sjukdom och fick avbryta deltagandet. Eva Perón dog i cancer den 26 juli 1952 bara 33 år gammal. Hon blev dock inte bortglömd och många i Argentina ser fortfarande upp till henne som en kämpa för mänskliga och sociala rättigheter. Hennes revolutionära ledarskap fick stor betydelse i hela Latinamerika.

Eva Perón was born in 1919 in Los Toldos, Argentina. When she was 15 she moved to the nation's capital of Buenos Aires to pursue a career as a stage and radio actress. During a charity event in 1944 she met Juan Perón, head of the Department of Labor, and the two were married in 1945. One year later, Juan Perón was elected president of Argentina, at which point Eva's career took off. Thanks to her new status she gained political power and ran the Ministries of Labor and Health. She founded and ran the "Eva Perón Foundation", which among other things financed the building of schools and hospitals.

Eva Perón fought for women's suffrage in Argentina and founded the country's first large-scale female political party, the "Female Peronist Party". Under Eva's leadership Argentina introduced women's suffrage, which she was celebrated for by the Argentinians. She sympathized with the poor and kept her promises to raise their salaries and social status. This made her very popular among these groups. Eva displayed her genuine interest in the people by visiting public places like hospitals and schools.

During her last year, Eva Perón planned to candidate for the office of Vice President of Argentina but was at this time already weakened by illness and had to withdraw from the race. Eva Perón died of cancer on July 26 in 1952, only 33 years old. She was never forgotten, however, and is still remembered for how she stood up for human rights and social justice. Her revolutionary policies were influential throughout Latin America.

MALALA YOUSAFZAI

Malala Yousafzai är en pakistansk aktivist för kvinnlig utbildning och den yngsta mottagaren någonsin av Nobels fredspris. Hon växte upp i Khyber Pakhtunkhwa-provinsen i Pakistan. Under hennes uppväxt var det inte tillåtet för flickor att gå i skolan. Vid 12 års ålder började hon skriva en blogg för BBC som detaljerat beskrev hennes liv under talibansk ockupation. Hennes arbete fick stor uppmärksamhet och hon nominerades till det internationella fredspriset för barn.

Den 9 oktober 2012 utsattes Malala för ett mordförsök arrangerat av talibanska rörelsen i Pakistan. Malala överlevde mirakulöst attacken men hennes tillstånd var kritiskt dagarna efteråt. Nyheten om vad som hänt spreds snabbt världen över och reaktionen på attacken var en blandning av sympati och ilska. Trots sina skador fortsatte Malala sin kamp och sitt engagemang för kvinnors rätt till utbildning.

Den 12 juli 2013 höll Malala ett tal i FN där hon förespråkade möjlighet till utbildning åt alla världen över. Den dagen har sedan dess kallats "Malala day". På det svarade hon: "Malala day is not my day. Today is the day of every woman, every boy and every girl who have raised their voice for their rights."

Den 10:e oktober 2014 blev Malala tilldelad Nobels fredspris tillsammans med Kailash Satyarthi. Hon fick priset för sin kamp mot förtryck av barn och unga och för alla barns rätt till utbildning. Hon blev då den yngsta personen någonsin att ta emot Nobels fredspris.

Malala Yousafzai is a Pakistani activist for female education and the youngest-ever Nobel Prize laureate. She grew up in the Khyber Pakhtunkhwa province in Pakistan, where girls were not allowed to go to school. At the age of 12, she began writing a blog for the BBC, detailing her life under Taliban occupation. Her work received great recognition and she was nominated for the International Children's Peace Prize.

On October 9, 2012, Malala was subjected to an assassination attempt arranged by the Taliban leaders of Pakistan. Miraculously, Malala survived the attack, but her condition was critical. The news of the incident was quickly spread throughout the world and was met with a mixture of sympathy and anger. In spite of her injuries, Malala continued her commitment to women's right to education.

On July 12, 2013, Malala held a speech before the United Nations, in which she advocated global access to education. The day is remembered as "Malala Day". In response to this, she said: "Malala day is not my day. Today is the day of every woman, every boy and every girl who have raised their voice for their rights."

On October 10, 2014, Malala was awarded the Nobel Peace Prize together with Kailash Satyarthi. She won the prize for her struggle against the suppression of children and young people, and for the right of all children to education. This makes her the youngest person ever to receive a Nobel Prize.

MARIE CURIE

Marie Curie är av tidens mest kända och betydelsefulla vetenskapskvinnor. Hon föddes som Marie Skłodowska i november år 1867 i Warszawa. Hennes föräldrar märkte tidigt att hon var speciell. Hon lärde sig bland annat att läsa redan vid fyra års ålder. Hennes familj hade ekonomiska problem men hon lyckades uppfylla sin dröm om att skaffa sig en högre utbildning.

För att försörja sig arbetade Marie som lärarinna. År 1891 flyttade hon till Paris för att studera vid Sorbonne, Paris universitet. Under studietiden träffade hon sin blivande man Pierre Curie. De gifte sig 1895 och fick två barn tillsammans.

Marie blev mycket framgångsrik i sin forskning kring radioaktivitet. Hon var vid den tiden den enda kvinnan som forskade inom det fältet. År 1903 fick Marie Curie sitt första Nobelpris vilket var i fysik. Hon var då den första kvinna som fick ta emot Nobelpriset.

Åtta år senare fick Marie fick sitt andra Nobelpris, den här gången i kemi. Marie hade då funnit två nya grundämnen, radium och polonium. Marie Curie är den enda person som fått Nobelpriset i två olika discipliner.

Marie och Pierre fick två döttrar, Ève och Irène. Irène blev även hon mycket framgångsrik i sin forskning kring radioaktivitet. Marie Curies familj har totalt förvärvat fem Nobelpris vilket är unikt i historien.

Vid den här tiden visste man ännu inte hur farlig den radioaktiva strålningen var. Vid 66 års ålder dog Marie Curie av en blodsjukdom som troligtvis orsakats av den strålning som hon utsattes för under årtal av radioaktiva experiment.

Marie Curie is one of history's most famous and influential female scientists. She was born Maria Skłodowska in November 1867 in Warsaw. Her parents discovered early that she was special. Among other things, she learned to read at the age of four. Her family struggled financially, but she managed to fulfill her dream of acquiring a higher education.

Marie worked as a governess in order to make a living. In 1891 she moved to Paris to study at Sorbonne, the University of Paris. During her studies, she met her future husband Pierre Curie. They married in 1895 and had two children together.

Marie was highly successful in her research on radioactivity. At the time, she was the only woman to conduct research in that field. In 1903, Marie was awarded the Nobel Prize in Physics. She became the first woman ever to receive a Nobel Prize.

Eight years later, Marie was awarded her second Nobel Prize, this time in chemistry, for discovering two new elements – radium and polonium. Marie Curie is the only person to receive the Nobel Prize in two different fields.

Marie and Pierre had two daughters, Ève and Irène. Irène too became successful in her research on radioactivity. Marie Curie's family has five Nobel Prizes between them, a unique feat.

At the time of her work, the danger of radiation was unknown. At 66, Marie Curie died of aplastic anemia, most likely caused by her prolonged exposure to radiation during her years of experiment.

MARY WOLLSTONECRAFT

Mary Wollstonecraft föddes den 27 april 1759 i Spitalfields, London och dog vid 38 års ålder den 10 september 1797. Wollstonecraft var en brittisk filosof, författare och feminist. Under sin levnadstid publicerade hon flertal romaner, essäer, en bok om etikett, en barnbok m.m. Hon publicerade en bok 1790, *A Vindication of the Rights of Men* som fick mycket uppmärksamhet då hon fördömde Edmund Burke och hans kritik mot franska revolutionens idéer.

Mest känd är hon för sin bok *A Vindication of the Rights of Women* (1792) som handlar om ojämlikheterna mellan könen och där hon propagerar för kvinnors rätt i samhället. Den kom att bli en ikonisk feministisk text som influerade många feminister i England och USA under 1800-talet och bidrog till att bredda kvinnors medborgerliga rättigheter. Mary Wollstonecraft jobbade också som guvernant på Irland under några år. Därefter öppnade hon också en skola utanför London tillsammans med sina två systrar och en väninna, men den fick stänga efter två år.

Wollstonecrafts liv har inspirerat många, dels på grund av hennes texter, men också för hennes okonventionella levnadsstil. Hennes idéer är fortfarande aktuella och många feministiska forskare refererar fortfarande till henne. Hon anses vara en förgrundsfigur inom feministisk filosofi.

Mary Wollstonecraft fick två döttrar. En av dem, Mary Wollstonecraft, mer känd som Mary Shelley, är författaren till boken *Frankenstein: eller den moderne Prometheus*. Kort efter hennes födsel dog Mary Wollstonecraft i barnsängsfeber.

Mary Wollstonecraft was born on April 27, 1759, in Spitalfields, London and died at the age of 38 on September 10, 1797. Wollstonecraft was a British philosopher, writer and feminist. During her life she published, among other things, several novels, essays, a conduct book and a children's book. In 1790 she published *A Vindication of the Rights of Men*, which received a lot of attention as she denounced Edmund Burke and his criticism against the ideals of the French Revolution.

Her most famous work is *A Vindication of the Rights of Women* (1792), which is about inequalities between the sexes and in which she advocates women's rights in society. It became an iconic feminist text, influencing many feminists in England and the USA during the 1800's and contributed to the expansion of women's civil rights. Mary Wollstonecraft also worked as a governess in Ireland for a few years. She also founded a school outside of London together with her two sister and a friend, but it had to close after two years.

Wollstonecraft's life has been an inspiration to many, partly due to her works and partly due to her unconventional lifestyle. Her ideas remain current and many feminist academics still refer to her. She is considered a prominent figure in feminist philosophy.

Mary Wollstonecraft had two daughters. One of them – also named Mary Wollstonecraft, but more known as Mary Shelley – authored the book *Frankenstein or The Modern Prometheus*. Shortly after her birth, Mary Wollstonecraft died of childbed fever.

MERI TE TAI MANGAKĀHIA

Den feministiska aktivisten **Meri Te Tai Mangakāhia** föddes troligen den 22 maj 1868 i den nordligaste delen av Nya Zeeland. Hon är mest känd för sin kamp för de maoriska kvinnornas rättigheter.

Mangakāhia var en välutbildad kvinna som studerade på S:t Marys kloster i Auckland. År 1880 gifte hon sig med Hamiora Mangakāhia som var med och grundade det maoriska parlamentet. 1893 var både Meri och Hamiora med på parlamentets andra sammanträde. Meri lade in en motion där hon begärde att kvinnor skulle få rösta i valen och kunna sitta med i parlamentet. De maoriska kvinnorna ägde mycket mark och borde därför ha rätt att påverka de beslut som rörde dem, menade Mangakāhia.

Hennes motion gick inte igenom men Mangakāhia blev ändå en viktig symbol för många maorier. Hon var den första kvinnan som fick tala i parlamentet och hon bidrog till att frågan om kvinnors rättigheter uppmärksammades i hela landet.

Meri Te Tai Mangakāhia gav dock inte upp utan fortsatte att engagera sig. Mindre än fyra månader efter motionens inlämnande gick delar av den igenom i parlamentet. Nya Zeeland blev 1893 det första landet i världen som införde kvinnlig rösträtt. Däremot blev kvinnor valbara först 1919. Och först 1949 valdes den första maoriska kvinnan, Iriaka Ratana, in i det nyzeeländska parlamentet.

Meri Te Tai Mangakāhia dog den 10 oktober 1920 av influensa, vid 52 års ålder.

The feminist activist **Meri Te Tai Mangakāhia** was most likely born on May 22, 1868 in the northern most part of New Zealand. She is remembered for her struggle for the rights of Maori women.

Mangakāhia was a well-educated woman who studied at St Mary's Convent in Auckland. In 1880 she married Hamiora Mangakāhia, one of the founders of the Maorian parliament. In 1893 both Meri and Hamiora attended the parliament's second assembly. Meri submitted a motion in favor of women being allowed to vote and be elected into parliament. Mangakāhia argued that Maorian women were land owners and should therefore be allowed to influence the decisions that affected them.

Her motion did not carry but Mangakāhia still became an important symbol to many Maorians. She was the first woman who was allowed to address parliament, and she contributed to the recognition of the women's rights issue in the whole country.

Meri Te Tai Mangakāhia did not give up, but remained committed to her cause. Less than four months after she had submitted her motion, it was passed by parliament. New Zealand became the first country in the world to introduce women's suffrage. Women were not allowed to stand for election until 1919, however, and not until 1949 was the first Maorian woman, Iriaka Ratana, elected into the parliament of New Zealand.

Meri Te Tai Mangakāhia died of influenza on October 10, 1920, at the age of 52.

ROSA PARKS

Rosa Parks föddes den 4 februari 1913 i staden Tuskegee, Alabama. Hon är en ikon inom medborgarrörelsen och har haft stor betydelse för afroamerikanernas rättigheter i USA.

När Parks var några år gammal skiljde sig hennes föräldrar och mamman tog med sig Rosa och hennes bror till Pine Level, en liten stad nära Montgomery. Där spenderade hon hela sin uppväxt och utbildade sig sedan till sömmerska. Parks var mycket aktiv i den Afrikanska metodistkyrkan vilket hade stor betydelse för hennes senare engagemang inom medborgarrörelsen.

Rosa Parks är främst känd för att hon den 1 december 1955 vägrade lämna sin plats till en vit man på bussen, vilket på den tiden var olagligt. Händelsen ledde till att hon arresterades och bötfälldes. Detta satte vidare igång den så kallade "Bussbojkotten i Montgomery" som engagerade den afroamerikanska befolkningen i staden att ta avstånd från bussarna. Bojkotten, som pågick i 382 dagar, väckte stor uppståndelse runt om i världen vilket ledde till att USA:s högsta domstol år 1956 förklarade segregationen på allmänna transportmedel olaglig.

Parks aktion har betytt mycket för de svartas frihetskamp och tros ha varit startskottet för den kamp som sedan ledde till att rassegregationen i USA ogiltigförklarades av kongressen år 1964. Hon hann tilldelas både Frihetsmedaljen och den amerikanska kongressens guldmedalj, två av USA:s mest prestigefyllda civila utmärkelser, innan hon avled 92 år gammal den 24 oktober 2005 i Detroit, Michigan.

Rosa Parks was born on February 4, 1913, in Tuskegee, Alabama. She is an icon in the Civil Rights Movement and has meant a lot for African American rights in the USA.

As a small child Parks' parents divorced and she moved with her mother and brother to Pine Level, a small community outside of Montgomery. Here, she grew up and trained as a seamstress. Parks was a very active member of the African Methodist Episcopal Church, which greatly influenced her commitment to the Civil Rights Movement.

What Rosa Parks is most famous for is refusing to give up her seat on the bus to a white man on December 1, 1955, something that was illegal at the time. She was arrested and fined for what she had done. This led to the "Montgomery Bus Boycott", in which the African American population of the town rejected the bus service. The boycott lasted 382 days and was acknowledged worldwide, causing the American government to declare segregation on public transportations illegal in 1956.

Parks' actions meant a lot for the African American Civil Rights Movement and are believed to be the starting point for the struggles that led to racial segregation being abolished by the congress in 1964. She was awarded both the Presidential Medal of Freedom and the Congressional Gold Medal, the two highest civilian awards in the United States, before dying at the age of 92 on October 24, 2005, in Detroit, Michigan.

SOJOURNER TRUTH

Sojourner Truth föddes som Isabella Baumfree i Ulster County i norra USA, troligen år 1797. Precis som de övriga tolv barnen i hennes familj föddes hon som slav och såldes under sin uppväxt till flera olika husbönder.

Under Baumfrees tid som slav hann hon föda fem barn och vid 30 års ålder flydde hon slaveriet tillsammans med sin yngsta dotter. De övriga barnen var då fortfarande slavar men skulle komma att återförenas med sin mamma senare. År 1829 avskaffades slaveriet i New York och Baumfree flyttade då till New York City. Det var bara några år efter detta som Truth, dåvarande Isabella, förklarade att hon tagit namnet Sojourner Truth, detta på grund av hennes nyfunna vision som var att resa land och rike runt. Namnets betydelse skulle kunna översättas som "den som vistas i sanningen" vilket återspeglar visionen.

I samband med namnbytet blev Truth metodist och gav sig iväg för att predika för avskaffandet av slaveriet, vilket också är vad som brukar räknas som hennes stora feministiska gärning. Det största och mest kända som Truth gjorde under sin livstid och sin kamp mot slaveriet var talet "Ain't I a Woman?". Talet handlade om hur vita kvinnor sattes på piedestal och slapp arbeta medan svarta kvinnor såldes tillsammans med fåren på torget.

1867 flyttade Truth från New York City till Michigan och där bodde hon fram till sin död 1883. Hon slutade aldrig kämpa för kvinnor och svartas rättigheter och under sina sista år försökte hon bland annat rösta i presidentvalet, men misslyckades och blev ivägkörd av valförrättarna.

Sojourner Truth was born Isabella Baumfree in Ulster County in the north of the US in, what is thought to be, 1797. Just like the other twelve children in her family, she was born a slave and was sold to several masters growing up.

During Baumfree's time as a slave she gave birth to five children, and at the age of 30 she escaped the bondage of slavery together with her youngest daughter. Her other children were still slaves at that time but would later be reunited with their mother. In 1829, slavery was abolished in New York, at which time Baumfree moved to New York City. A few years later Truth, then Isabella, declared that she had taken the name Sojourner Truth, due to her newfound vision, which was to travel the country. The name translates to "visitor of the truth", which reflects her vision.

In connection with the changing of her name, Truth became a Methodist and set out to preach about the abolition of slavery, which is considered her great feminist deed. The greatest accomplishment of her life and of her struggle against slavery was the speech "Ain't I a Woman?". The speech concerned the way white women were put on a pedestal and were exempt from working while black women were sold along with the sheep in markets.

In 1867 Truth moved from New York City to Michigan, where she lived until the time of her death in 1883. She never stopped fighting for the rights of women and African Americans and during her final years she tried to vote in the presidential election but was chased of by election officials.

SOR JUANA INÉS DE LA CRUZ

Sor Juana Inés de la Cruz var redan i unga år intresserad av musik, filosofi, naturvetenskap och poesi. Man märkte redan i tidig ålder att hon var något av ett underbarn. När Juana flyttade till Mexiko City ville hon förklä sig till en man för att få studera vid universitetet, men hennes familj tillät det inte. Hon fortsatte därför att studera på egen hand.

Vid 16 års ålder blev hon erbjuden ett jobb hos vicekonungens fru. Hennes stora kunskaper och färdigheter imponerade på alla i de kungliga kretsarna och Juana blev snabbt ett välkänt ansikte i hela Mexiko. Ryktet om hennes intelligens och skönhet drog till sig många friare, men Juana var aldrig intresserad av giftermål.

För att undvika påtvingat äktenskap blev hon nunna, och kunde på så sätt fortsätta sina studier. År 1690 offentliggjordes ett brev som Juana skrivit där hon kritiserade den välkända Jesuitordern (den manliga katolska ordern i Mexiko). Hon fick mycket hård kritik från biskopen av Puebla för sina uttalanden och bristen på religiöst innehåll i sina verk.

Juanas svar till biskopen, som heter "Respuesta a Sor Filotea", har hyllats som det första feministiska manifestet. I detta försvarade hon kvinnors rätt till utbildning. Efter detta fortsatte hon publicera dikter som hade en mer feministisk ton än religiös.

Alla konflikter ledde till slut till att kyrkan tvingade Juana att sälja alla sina böcker och vetenskapliga instrument. Hon gav då upp sina studier och avslutade sitt skrivande.

Sor Juana Inés de la Cruz dog 1695 i pesten. Hon var då 44 år gammal.

From her early years **Sor Juana Inés de la Cruz** was interested in music, philosophy, science and poetry. At an early age she was discovered to be a prodigy. When Juana moved to Mexico City she wanted to disguise herself as a man to be allowed to study at the university, but her family would not allow it. She therefore continued to study on her own.

At the age of 16 she was offered a job by the viceroy's wife. Her great knowledge and skill impressed everyone at the royal court and Juana quickly became known throughout Mexico. The rumour of her intelligence and beauty attracted many suitors, but Juana was never interested in marriage.

To escape being forced into marriage she became a nun, and thus she could continue with her studies. In 1690 a letter of Juana's writing was made public, in which she criticized the well-known Order of Jesuits (a male religious congregation of the Catholic Church in Mexico). She was sharply criticized by the bishop of Puebla for what she expressed and for the lack of religious content in her works.

Juana's answer to the bishop, known as "Respuesta a Sor Filotea", has been celebrated as the first feminist manifesto. In it, she defended women's right to education. She proceeded to publish poems with a more feminist rather than religious approach.

Because of these conflicts, the church eventually forced Juana to sell all of her books and science equipment. She then gave up her studies and stopped writing.

Sor Juana Inés de la Cruz died of the plague in 1695. She was 44 years old at the time of her death.

SYLVIA PANKHURST

Sylvia Pankhurst föddes 1882 i England. Hon grundade tillsammans med sin mor och sin syster en rörelse för rösträtt åt kvinnor, Women's Social and Political Union (WSPU). I dagligt tal kom de att kallas suffragetterna. De blev kända för att arbeta mer offensivt än tidigare rörelser, bland annat genom offentliga aktioner och det vi idag kallar civil olydnad.

Pankhurst blev alltmer kritisk till WSPU's upptrappade våldsmetoder och 1913 lämnade hon föreningen för att starta sin egen organisation WSF, Worker's Socialist Federation. Hon ville att alla kvinnor skulle få samma rösträttigheter som män, oavsett social status. Under första världskriget stödde hon socialisternas fredslinje och hamnade i konflikt med sin mor.

Sylvia Pankhurst var motståndare till det traditionella äktenskapet och ville inte ta en makes namn. År 1927 födde hon en son, Richard Pankhurst. Hon vägrade att gifta sig med barnets far vilket ledde till att hennes mor Emmeline Pankhurst helt bröt kontakten med henne.

Under mellankrigstiden engagerade sig Pankhurst starkt mot fascism och kolonialism. Hon blev vän och rådgivare till Etiopiens kejsare Haile Selassie och flyttade på hans inbjudan till Etiopien 1956. Hennes antibrittiska hållning gjorde att den engelska säkerhetstjänsten MI5 under många år övervakade hennes korrespondens.

Sylvia Pankhurst dog i Etiopien 1960 och gavs en full statsbegravning där Haile Selassie kallade henne "hedersetiopier". Hon är den enda utlänning som har begravts framför Heliga treenighetens katedral i Addis Abeba.

Sylvia Pankhurst was born in 1882 in England. Together with her mother and sister, she started a movement for women's suffrage, Women's Social and Political Union (WSPU). They became commonly known as suffragettes, and were famous for being more aggressive than their predecessors, for example through their use of demonstrations and what is today known civil disobedience.

Pankhurst grew critical of WSPU's escalating use of violence and in 1913 she left the union to start her own organization, WSF, Worker's Socialist Federation. She demanded equal suffrage for all women, regardless of social status. During the First World War she supported the socialist's policy of peace and fell out with her mother.

Sylvia Pankhurst opposed traditional marriage and would not take a husband's name. In 1927 she had a son, Richard Pankhurst. She refused to marry the child's father, causing her mother, Emmeline Pankhurst, to completely sever ties with her.

During the Interwar Years Pankhurst committed herself to fighting fascism and colonialism. She became the friend and advisor to the Emperor of Ethiopia, Haile Selassie and moved to Ethiopia at his invitation in 1956. Her anti-British stance caused the English secret service, MI5, to monitor her correspondence for many years.

Sylvia Pankhurst died in Ethiopia in 1960 and was given a full state funeral at which Haile Selassie called her "an honorary Ethiopian". She is the only foreigner to be buried at the Holy Trinity Cathedral in Addis Abeba.

TAWAKKUL KARMAN

Tawakkul Karman föddes 1979 i Taiz, Yemen. Hon växte upp i ett land med stora politiska konflikter. Vid elva års ålder upplevde hon hur Norra och Södra Yemen enades till ett land. Bara fyra år senare ledde det till ett inbördeskrig mellan staterna, där Norra Yemen triumferade och deras förtryckarstat tog kontroll över landet.

Yemens regering och deras ledare Ali Abdullah Saleh utförde systematiska kränkningar av befolkningen och begränsade bland annat deras yttrandefrihet. Tawakkul Karman, som hade studerat till journalist, började därför göra motstånd genom att samla kvinnliga journalister till möten. 2005 startade hon organisationen Women Journalists Without Chains. De rapporterar regelbundet alla kränkningar av mänskliga rättigheter i Yemen, exempelvis orättvisa rättegångar mot journalister och tidningar. Mellan 2007 och 2011 organiserade Tawakkul demonstrationer varje vecka i Yemens huvudstad Sanaa för att stå upp mot statens systematiska förtryck, korruption och orättvisa.

Tawakkul Karmans mod och frispråkighet mot staten har inspirerat Yemens befolkning att stå upp för sina rättigheter som medborgare. Som symbol för demokrati och mänskliga rättigheter i sitt land har hon blivit både hotad och fängslad av staten. Hennes anhängare kallar henne "The Iron Woman" och "Mother of the Revolution" för hennes starka vilja och målmedvetenhet.

Karmans fredliga kamp för yttrandefrihet och demokrati ledde till att hon 2011 som första arabiska kvinna tilldelades Nobels fredspris.

Tawakkul Karman was born in 1979 in Taiz, Yemen. She grew up in a country that was deeply divided politically. At the age of eleven she experienced the unification of North and South Yemen. Only four years later, a civil war broke out between the two, where North Yemen triumphed and their oppressing government took control of the country.

The Yemeni government and its leader Ali Abdullah Saleh systematically violated the people and limited, among other things, their right to free speech. Therefore Tawakkul Karman, who had been studying to become a journalist, started a resistance by rallying female journalists. In 2005 she founded the organization Women Journalists Without Chains. They regularly report violations of human rights in Yemen, like unfair trials against journalists and newspapers. Between 2007 and 2011 Tawakkul organized demonstrations every week in Sanaa, the capital of Yemen, to stand up against the government's systematic oppression, corruption and injustice.

Tawakkul Karman's courage and candor against the government have inspired the people of Yemen to stand up for their rights as citizens. As a symbol for democracy and human rights in her country, she has been threatened and imprisoned by the government. Her followers call her "The Iron Woman" and "Mother of the Revolution" for her strong will and purposefulness.

Karmans non-violent struggle for free speech and democracy led to her being the first Arabian woman to receive the Nobel Peace Prize in 2011.

TEMPLE GRANDIN

Temple Grandin föddes den 29 augusti 1947 i Boston, Massachusetts. Som tvååring blev hon diagnostiserad med autism och sedan dess har hon kämpat för att kunna fungera på bästa sätt i samhället.

Grandin är idag professor vid Colorado State University där hon specialiserar sig på husdjursvetenskap. Hon är känd för sitt engagemang i djurrättsfrågor. Hon är en av få autistiska personer som är verksam som forskare. Hon arbetar också som konsult åt boskapsindustrin med rådgivning om djurs beteende och hur de bör behandlas. På hösten 2009 blev Temple Grandin hedersdoktor på Sveriges Lantbruksuniversitet.

Temple Grandin är grundaren till Grandin Livestock Handling Systems som är ett design- och konsultföretag. Företaget designar system som förbättrar villkoren för boskap och gör att slakterier får en så human slakt som möjligt. Grandins system används runt om i världen, från USA och Kanada till Europa och ner till Nya Zeeland. Ungefär hälften av alla kor som slaktas i USA och Kanada passerar genom anläggningar som hon har konstruerat.

En grundtanke i Grandins arbete med djur är att försöka använda deras naturliga instinkter och på så sätt minska deras stress. Stressade djur ger sämre kött, vilket har fått även djurfabrikanterna att intressera sig för hennes idéer. Hon har fått flera fina utmärkelser för sitt arbete, både från djurrättsorganisationer och från köttindustrin.

Temple Grandin har skrivit många böcker, både om djurhållning och om autism. År 2010 kom den prisbelönta filmen om hennes liv, *Temple Grandin*, med Claire Danes i titelrollen.

Temple Grandin was born on August 29, 1947, in Boston, Massachusetts. As a two-year-old she was diagnosed with autism and ever since she has been struggling to function as well as possible in society.

Today Grandin is a professor at the Colorado State University where she specializes in Animal Science. She is well known for her dedication for animal rights issues. She is one of few autistic people working as scientists. She is also a consult for the livestock industry and counsels on animal behavior and how they should be treated. In the fall of 2009, Temple Grandin became an honorary doctor at the Swedish University of Agricultural Sciences.

Temple Grandin is the founder of Grandin Livestock Handling Systems, a design and consulting firm. The company designs systems which improve the conditions for livestock and ensure that slaughterhouses use the most humane methods possible. Grandin's systems are used all around the world, from the US and Canada to Europe and all the way to New Zealand. Approximately half of all livestock slaughtered in the US and Canada pass through facilities constructed by her.

A basic idea in Grandin's work with animals is trying to use the animals' natural instincts in order to alleviate stress. The meat produced is not as good if the animal is stressed, which has led to a gain in interest in her ideas even from meat producers. She has earned several prestigious awards for her work, both from animal rights organizations as well as from the meat industry.

Temple Grandin has written many books on the topics of animal treatment and autism. In 2010 the award-winning movie about her life, *Temple Grandin*, starring Claire Danes, premiered.

YAA ASANTEWAA

Yaa Asantewaa föddes 1840 i Ashanti, en stat i Västafrika som idag är en del av Ghana. Hon tillhörde kungafamiljen i Ashanti och var med på många av de möten där landet styrdes. När hennes bror, som styrde över en del av Ashanti som kallades Ejisu, avled 1894 använde Yaa Asantewaa sin politiska makt för att nominera sitt barnbarn till sin döde brors position. Men hennes barnbarn satt inte längre än två år då den brittiska regeringen skickade honom och många andra av landets styrande i exil till Seychellerna.

Förutom att landets styrande blivit ivägskickade krävde även den brittiske guvernören över Guldkusten att Ashantis kvarvarande ledare skulle lämna över den gyllene tronen. Den gyllene tronen var inte bara en helig symbol utan även en symbol för Ashantis självständighet. Kravet resulterade i ett möte där man diskuterade hur Ashantis konung skulle kunna återföras. Under mötet utropade Yaa Asantewaa att om männen inte tänkte återföra konungen skulle hon och kvinnorna i landet göra det, och slåss till sista kvinna. Med de orden samlade Yaa Asantewaa Ashantis ledare och gick i krig mot britterna.

I slutändan förlorade Yaa Asantewaa mot den överväldigande brittiska armén och Ashanti blev officiellt en del av Guldkusten medan resten av Ashantis ledare också blev skickade i exil. Däremot fortsatte Ashanti att fungera som ett självstyre och guldtronen stannade i befolkningens ägo. Yaa Asantewaa dog under sin tid i exil men hennes kvarlevor återfördes till Ashanti för en värdig begravning.

Yaa Asantewaa was born in 1840 in Ashanti, a state in West Africa which is now part of Ghana. She was part of Ashanti's royal family and attended many of the meetings where the country was governed. When her brother, who ruled over a part of the Ashanti Empire called Ejisu, died in 1894, Yaa Asantewaa used her political power to nominate her grandchild for her dead brother's position. However, her grandchild held the position for no longer than two years, at which point the British government exiled him and many others of the ruling class to The Seychelles.

In addition to the exile of the rulers, the British governor of the Gold Coast demanded that the remaining leaders were to hand over The Golden Stool. The Golden Stool was not only a sacred symbol, but also a symbol of Ashanti's independence. The demand resulted in a meeting where it was discussed how to re-instate the king of Ashanti. During the meeting, Yaa Asantewaa declared that if the men would not re-instate the king, she and the women of the country would do it, as well as fight to the last woman. With that said, Yaa Asantewaa rallied the leaders of the Ashanti Empire and declared war against the Britons.

In the end, Yaa Asantewaa was defeated by the overwhelming power of the British army, Ashanti officially became part of the Gold Coast and the remaining leaders of Ashanti were exiled. Ashanti continued to function as an autonomous state, however, and The Golden Stool remained in the ownership of the people. Yaa Asantewaa died in exile but her remains were brought back to Ashanti for an honorary funeral.

ZINAIDA NICOLAEVNA GIPPIUS

Zinaida Gippius (1869–1945) var en av de viktigaste ryska kvinnliga författarna och tänkarna av sin tid. Hon skrev sina första dikter vid sju års ålder och redan innan hon gifte sig med författaren Dmitry Merezhovskiy hade hon fått några av sina dikter publicerade.

Zinaida Gippius poesi var väldigt unik för sin tid. Hon skrev om mörka och tabubelagda ämnen som sexuell tvetydighet, narcissism och människans själ. Detta, i kombination med att hon brukade klä sig i manskläder, ledde till att många upprörda kritiker anklagade henne för att vara en hädare och demon. Inom andra grupper sågs hon däremot som en symbol för sexuell frigörelse.

Kritik väcktes också när Zinaida Gippius publicerade texter under manlig pseudonym där hon kritiserade det dåvarande politiska och kulturella läget i Ryssland. Gippius förespråkade idéer från den nygrundade rörelsen som kallade sig själva "Den nya kyrkan". Deras idé var att Rysslands räddning skulle vara en blandning av intellektuellt tänkande och religiös tro.

Under nittonhundratalets början blev Zinaida Gippius mer och mer politisk i takt med den allmänt växande kritiken mot hur tsaren styrde Ryssland. När kommunisterna tog makten efter första världskriget lämnade Zinaida landet tillsammans med sin make och tog sig till Frankrike. Det var där hon innan sin död 1945 startade projektet "Den litterära tornadon". Projektet gav censurerade författare möjlighet att ge ut sina texter på nytt.

Zinaida Gippius (1869–1945) was one of the most important Russian thinkers and authors of her time. She wrote her first poems at age seven and had gotten some of her works published before she married the writer Dmitry Merezhovskiy.

Zinaida Gippius's poetry was unique in her time. She wrote about topics that were both dark and taboo, such as sexual ambiguity, narcissism and the human soul. This, combined with the fact that she used to wear men's clothing led to many upset critics accusing her of being a heretic and a demon. However, others saw her as a symbol of sexual emancipation.

Critical voices were also raised against Zinaida Gippius when she published texts under a male pseudonym where she criticized Russia's then political and cultural situation. Gippius advocated the ideas of the newly formed movement called "The New Church". Their idea was that combination of intellectual thinking and religious beliefs would become the salvation of Russia.

At the turn of the 20th century, Zinaida Gippius became more and more political as the public opinion turned against how the Tsar ruled Russia. After the First World War when the communists seized power, Zinaida and her husband left the country for France. It was there that she started the movement "The Literary Tornado" before her death in 1945. The project gave censored writers a chance to have their works re-published.